جەر جۇزىنىڭ ەڭبەكشىلەرى بىرىگىڭدەر!

جەتىسىنە ءۇش رەت شىعادى

قازاقستان ورتالىق كەڭەس كومىيتەتى مەن لەنىيندىك ر.ك.پ. كومىيتەتىنىڭ گازەتى.

ەڭبەكشى قازاق

Энбекши Казак
ОРГАН ЦИК И КРАЙКОМА Р. К. П. (б) КАЗРЕСПУБЛИКИ

باسقارماسى: قىزىل‌وردا

1921 جىل 7 نويابىردە شىعا باستادى

جەكە سانى 5 تيىن.

گازەت باعاسى
ءبىر ايعا	1 سوم	45 تيىن.
ەكى ايعا	2 »	80 »
ءۇش ايعا	3 »	60 »

كەمى 10 دانادان بىرىگىپ الدىرۋشى جۇمىسكەرلەر، كەدەي ۇيىمدارىنا مۇشەلەرىنە 20% كەمىتىلەدى.

Адресі: Кзыл-Орда. Ред. газета „ЭНБЕКШИ КАЗАК"

بۇگۇنگى سانىندا

- انگلىيە مەن جاۋلاسپاق.
- تۇرىكتىڭ ساۋدەگەرلەرىنە كەڭەسى.
- ماروككو جايى.
- يتاليادا مىنيسترلەر ورنىنان تايىپ جاتىر.
- جاپونىيا مەن كەڭەس ۇكىمەتى.

№ 340 — 1925 جىل قىركۇيەك (?) 16-سى، بەيسەنبى — № 340

اۋە كەمەسىنىڭ كۇنى

دومالاق قارا جەر، ادام قالسا الى تويعان جوق. سوعىس بولعان سايىن مىليونداپ، مىليونداپ ادام ولەدى. مىليونداعان شاڭىراق بۇزىلىپ، قاتىن جەسىر، بالا جەتىم قالادى. ولوشى ادامداردى اسكەر تىلىندە «سالدات» دەيدى. «سالدات» كادىمگى قاراقتىڭ ... سالداتقا الىنعان ادام ... سالداتقا جۇمىسكەر، ديقان كەدەيلەردىڭ بالالارى، باي بالالارى از، ... سوعىسقا بارمايدى، سالدات بولمايدى.

سالدات سوعىسقا بالالاردىڭ باسىن ... بالالار ۇكىمەتتىڭ ايداۋى مەن بارادى. ياۋروپادا كاپيتالشىلدىق الى بىتكەن جوق. ياۋروپادا كاپيتالشىلدىق ۇستەمدىگى قۇلاپ، ۇكىمەت ەڭبەكشى جۇمىسشى، ديقاندىڭ قولىنا كوشىپ، جالپى دۇنيەدە جۇمىسشىلاردىڭ بيلىگى ... تۇرعان كۇنى دومالاق قارا جەر ادام قانىنا تويادى. ... ادام قانى مەن سۋارىلعان كاپيتالشىلدىق ەگىنى كوگەرمەيدى.

ياۋروپانىڭ كاپيتالشى مەملەكەتتەرى: بار كۇشىن سوعىس قۇرالىن دايىنداۋعا جۇمساپ جاتىر.

نە جاساپ جاتىر، قالاي دايىندالىپ جاتىر دەپ تەكسەرسەك، باستاپقى ۇلكەن كەمە ... قازىرگى سوعىستا اۋە كەمەسىنىڭ ... جاساپ جاتقانىن ... كورەمىز.

ياۋروپانىڭ كاپيتالشى مەملەكەتتەرىنىڭ ... سوعىس بولسا بۇرىنعىداي ەمەس، اۋە كەمەلەرىن جاساۋعا كوبىرەك ... 100-200% ارتىق جاساپ جاتىر.

بىزدىڭ كەڭەستەر ودانىن كاپيتالشى مەملەكەتتەردىڭ ... ورتاسىندا قامالۋدا. بىزدى كاپيتالشى مەملەكەتتەر دۇشپان كورەدى. بىزگە قاراۋ جاساپ ... ىعالىپ وتىرعان، اراپ وتىرعان كاپيتالشى مەملەكەت جوق. بىز قىتايدان، ماروككادان ولارعا ... ... كاپيتالشى مەملەكەتتەردىڭ جۇمىسشىلارى بىزدىڭ دوستارىمىز ... بىزگە ... كومەك كوبەيدى. ... بىزدە كۇش بار.

كوممۋنىس پارتياسى، كەڭەس ۇكىمەتى سوعىسقا قارسى. ... مەن

سوعىسقا قارسى مەن دەپ كوسەۋسىز وتىرساق، ياۋروپا مەملەكەتتەرى تالاپ جەپ قويادى. سوعىسقا قارسىلاسپاقپىز «بىز باسقالارعا سوعىس بەرمەي، كۇش بەرمەي وتىرامىز». بىز جەڭىمپازدىقتى سوعىستا قارسى بولامىز، بىز ونى سوعىسپ، تەڭگەرىس جاساپ وتىرامىز.

سوندىقتان بىزدە كاپيتالشى مەملەكەتتەر ... تۇرعاندا، سوعىسقا دايىندالىپ تۇرا الامىز.

سوعىس قۇرالدارى بىزدە كۇشتى ۇكىمەت قۇرالدار، اۋە كەمەلەرىن جاساپ جاتىر.

بىزدە ۇكىمەت بەن بىرلىكتىر بولعاندىقتان جەڭىس جوق. ۇكىمەت جۇمىسشى مەن ەل جۇمىسشىنىڭ دا جەڭىس جوق. بۇل بىزدىڭ ارتىقشا بىر قاسيەتىمىز.

اۋە كەمەسىن كوبەيتۋگە كەڭەستەر وداعىنىڭ ... دا ارالاسىپ وتىر. جۇمىسشى ... اۋە كەمەسىنىڭ ... ايتىپ وتىر. بۇل ... ادامى كوپ اۋ. بۇعان دەيىن جۇمىسشىلار ... 14 دەن ... جۇمىسشى ... جۇمىستىڭ جالعاسىن ... كۇنى.

... بىزدىڭ قازاق ... بۇل ... جۇمىسقا كىرىسۋى.

بىزدىڭ ... اۋە كەمەلەرىن ... بىز اۋە كەمەلەرىن ... ، بىزدىڭ ... تۇراتىن ... قازاقستاندا ... ارىپتەر ... ، وزبەكستان ... تاڭبالارى ... ارىپتەر مەن ... .

... قازاق ... ، ... بولاتىن ... اۋە كەمەسى ... ارتىقشا جۇمىستى ... كىرەدى.

سىرتقى ەلدەردە

ەلشى قاتىناسىن ۇزبەك.

انگلىيە كونسەرۆاتورلارى جاۋلىقتا ... انگلىيە مەنشىكتىلەر كابينەتىندە ەكى جار بولىپ سوعىسىپ جاتىر. ءبىر جاعى كەڭەس ۇكىمەتى مەن قاتىناسىن ءبىر جولا ۇزىپ ... كەڭەس ەلشىلەرى ... بولادى. ءبىر جاعى كەڭەس ۇكىمەتىن ... ...

انگلىيە پارلامەنتىندەگى جالپى ... كەڭەس ۇكىمەتى مەن انگلىيەنىڭ ... ...

... ... كەڭەس ۇكىمەتى جايىندا.

جالپى ... كەڭەس ۇكىمەتى مەن ... ...

تۇرىكتىڭ ساۋدەگەرلەرىنە كەڭەسى.

كەڭەس ۇكىمەتىنىڭ ساۋدا ۇكىمەتىن ... ... ساۋدا ... تۇرىكتىڭ ساۋدەگەرلەرىنە ... ...

ورتاسى ... ...

كەڭەس ۇكىمەتى جايسىز ... انگلىيە ... .

... ... انگلىيە ... ...

... كەڭەس ۇكىمەتى ... ...

- كەڭەس ۇكىمەتى مەن ... .

... ...

انگلىيەنىڭ ... ...

... انگلىيەنىڭ ... ... انگلىيە ... .

ى. ا.

ماروككو جايى.

سپانىيا ... بولىپ ... ... قارسى ... ... ماروككوعا 40 ... سپانيا ... .

... ...

گازەت ... ...

... سپانيا ... ... كورىنەدى.

يتاليادا مىنيسترلەر ورنىنان تايىپ جاتىر.

يتاليانىڭ ... مينيسترى ... ... كورىنەدى.

امەريكە تەڭىز ... شارتتارىن ... جايىندا.

باستاپقى ... ...

ۇزبەرلىك

... ... 13 ... 17 ... بولىسىن دەگەن.

جاپونىيا مەن كەڭەس ۇكىمەتى.

كەڭەس ۇكىمەتى مەن جاپونىيانىڭ ... ... كەڭەس ۇكىمەتى مەن ... ... جاپونىيادا ... ... كورىنەدى.

انگلىيە جاۋلاسپاق.

جەر جۇزىندەگى ... ... انگلىيە ... .

... ... انگلىيە ... ...

... ... (1911 ... انگلىيە مەن ... ...

... ... كەڭەس ۇكىمەتىنىڭ ... ... كەڭەس ۇكىمەتى ... .

كەڭەس ۇكىمەتىنىڭ انگلىيەگە ... ... انگلىيە ... ... كەڭەس ۇكىمەتى ... ...

كەڭەس ۇكىمەتىنىڭ 8 ... انگلىيەنىڭ ... ...

... كەڭەس ۇكىمەتى ... ... كەڭەس ۇكىمەتى ... ...

كەڭەس ۇكىمەتىنىڭ ... ...

قازاقستان ەڭبەكشى توڭكەرىسشى جازۋشىلار ۋيەمىنىڭ باسقارماسىنان.

قازاقستان استاناسى قىزىل ورداداعى قازاقستان ەڭبەكشى تاپتىڭ توڭكەرىسشى جازۋشىلار ۋيەمىنىڭ 3 كىسىدەن باسقارماسى قۇرىلدى. باسقارمانىڭ ماقساتى - قازاقستاننىڭ ەڭبەكشى تاپتىڭ توڭكەرىسشى جازۋشىلارىن ۋيىمداستىرىپ، ٴبىر جولعا مەن ادەبيەت مايدانىنا شىعارۋ، ۋيىمعا كىرگەن جازۋشىلاردىڭ شىعارماشىلارىن باستىرىپ تۇرماق، جانا اياقى جۋرنال شىعارماقشى.

قازاقستاننىڭ توڭكەرىسشى جازۋشىلار ۋيەمى ٴوزىن جالپى كەڭەستەر وداعىنىڭ پرولەتاريات جازۋشىلار ۋيەمىنىڭ ٴبىر بولىمى سانايدى. كەڭەستەر وداعىنىڭ ماسكەۋدەگى پرولەتاريات جازۋشىلارىنىڭ باسقارماسىمەن تانىس جاساپ، ادەبيەت مايدانىندا ٴبىر تىلەكپەن ارەكەت قىلادى. سوندىقتان قازاقستان ەڭبەكشى تاپتىڭ توڭكەرىسشى جازۋشىلار ۋيەمى جالپى كەڭەستەر وداعىنىڭ پرولەتاريات جازۋشىلار ۋيەمىنىڭ جوباسىن قابىل الىپ قولدانادى. ول جوبا مىنا تومەندە جاريالانىپ وتىر.

ەڭبەكشى تاپتىڭ مەن توڭكەرىسشى ازاماتى بولىپ، ادەبيەت مايدانىندا شىققاندارعا باعى ەلدى شىعارىپ دەپ جۇرگەندەرگە مىنا تومەندەگى جالپى جوباسى قابىل السا ۋيىمعا كىرەدى، ۋيىم اشىلماعان جەردە 2-3 كىسى بولسا ۋيەرى ۋسى جوبا مەن ۋيىم اشىپ، ۋيىمعا كىرگەندەردىڭ اتى-ٴجونىن (انكەتىن تولتىرىپ) جازىپ ورتالىقتاعى باسقارماعا جىبەرۋ كەرەك.

وكىنىشتى توڭكەرىستەن كەيىن قازاقستاننىڭ ادەبيەتى ٴوسىپ كەلەدى. ەڭبەكشى تاپتىڭ توڭكەرىسشى جازۋشىلارى شىعا باستادى. بىراق بۇلاردىڭ كوبى ار جەردە بولەك-بولەك جۇرگەندىكتەن، ۇيىمدى جولعا تۇسە المايدى، «الاش»-تىڭ بۇرىنعى ساندىراق ىقپالىنىڭ شىرماۋىنان شىعا المايدى.

كەڭەس ۇكىمەتى، كوممۋنيزمگە جاۋ بولعان بۇرىنعى قازاقستاننىڭ ساياسات شىلارىندا ەسكى كوزقاراستى كەيىن ەكىلگەن سولتان بۇرىنعى «الاش»-تىڭ ۇلتشىل ەسكىرگەن قالعان ادامدار ٴوزىنىڭ بىردە مەن، ٴوزارالى جاسىرىن جازۋ مايداندا ادەبيەت مايدانىندا شىقتى، وتىر؛ بىلىمى جەتىپ جۇرمەيتىن ازۋ ەڭبەكشى تاپتىڭ توڭكەرىسشى جاس جازۋشىلارى ولاردى ادەبيەت مايدانىنان ىعىستىرىپ شىعا المادى.

«الاش» ۇلتشىل ەسكىرگەن جازۋشىلاردىڭ قيسىنى، سوعىس ۋاقىتىندا كوشىپ-قونىپ شىعادى، بىراق ەكىنشىسى اسىرە ۇلتشىل قازاق ادەبيەتىندە سەن جازا باستادى.

قازاق ادەبيەتىندە سىنى جازعاندا، ورمەكتىڭ ساياسي مۇقابالارىنا قارسى تۇرىپ، ٴار تۇرلى ٴبىر جەردە ٴوز ۇرانىنىڭ تارتىسى مەن ادەبيەتكە جاڭا بەردى. سوندىقتان قازاقستاننىڭ توڭكەرىسشى جازۋشىلارىنا ايقىن جوبالى ٴبىر ۋيىم جاساۋ كەرەك ەدى. مىنە، ول ۋيىم ەندى جاسالدى. قازاقستاننىڭ ەڭبەكشى تاپتىڭ توڭكەرىسشى جاس جازۋشىلارى ەندى تەز ۋيىمداسىپ، ۋيىم جاساپ، قىزىل ورداداعى ورتالىق باسقارما مەن قاتىناسىپ بايلانىس جاساپ، سەكە كىرىسۋلەرى كەرەك.

باسقارمانىڭ سىنىپ جالعان سىرى بولعان ىلاعي باسپا ٴسوزى بويىنشا جاريالانىپ تۇرادى.

باسقارما مۇشەلەرى:	ساكەن سەيفوللا ۇلى ٴابدىراحمان بايدىلدا ۇلى بەيمبەت مايلى ۇلى جۇز كىنشىسى

باسقارمانىڭ ۋاقىتشا ادرەسى:
قىزىل وردا، قازاقستاننىڭ ورتالىق اعارتۋ كوميسسارياتى، باسقارما قاتىنسى ساكەن سەيفوللا ۇلىنا

ەگىن جايى.

بورونيج اۋىلدارىندا اشتىق ٴبىر باسشى ۋيعا تاراتىلىپ الىندى.

سەمەي ولكەلىك ەگىن سەرىگىندە (تيىن) ساتىق شەشەسى بەرىلگەن بىدايدىڭ اتىنىق ارالاپ بارادى. ورتا 2 سوم 30 تيىن سولاردىڭ ٴبيدايىنىڭ پۇتى 1 سوم 80-تيىنگە تۇسىپ وتىر.

بويىرىق - قاۋلى.

قازاقستاننىڭ بارلىق ۇكىمەتىنىڭ پارتيا كوميتەتتەرىنە، پارتيا ۋيىمدارىنا.

قازاقستاننىڭ ولكەلىك پارتيا كوميتەتى كەڭەستەر سايلاۋىنا دايىندالۋ باۋقاتىندا بولاتىن جالپى پارتيادا جۇرگىزىلەتىن جۇمىستارىنىڭ مەزگىلىنە ٴۇشىن بولسا تۇزۋلى كەلتىرىپ، پارتيادا جوق قازاق ايەلدەرىنىڭ بولىستىق، اۋىلدىق جينالىستارىن جاز ۋاقىتىندا وتكىزۋدى كابىنەت دەپ بىلەدى.

قالانىڭ ايەلدى جينالىستار انىق ويلاپ جينەرلەگەندى بولۋى ٴۇشىن، ونىڭ تۇرىن دايىنداۋ كەرەك بولادى؛ جاقكىمدىكتى پارتيا قىزمەتكەرلەرىن، بايانداماشىلاردى دايىنداۋ كەرەك بولادى.

جەركىلىكتى ايەرلەگى جاعدايلاردى، كازىرگى كۇندەگى ەڭ مىقتى ماسەلەلەردى ەسكە الىپ، جينالىستا قارالاتىن ماسەلەلەردى كۇنى بۇرىن «كۇنتەپ» دايارلاپ قويۋ كەرەك. جينالىستى قىزمەتىنى قىلۋ ٴۇشىن قالانىڭ مال الۋ، بەرۋ، جاس قىزدى كۇيەۋگە بەرۋ سياقتى قىلمىستارعا كۇلى سوت جالانىن كۇنگە تۇزۋ كەلتىرۋ كەرەك، جاڭادا شارۋا ماماندارىنا اۋىل شارۋاشىلىعى جونىندە ايەلگە كەرەكتى ماسەلەلەر جايىنان، ماسەلەن مالدى قالاي تاربيەلەۋ كەرەك، تاعى سول سياقتى ايەل ەڭبەگى ارالاسقان ماسەلەلەر جايىنان لەكسيا، اڭگىمەلەر جاساۋ كەرەك.

جينالىس پروگراممالارىنا تومەندەگى ماسەلەلەردى قويۋ كەرەك:

1. ايەل تەڭدىگى، قالىڭ مال، كوپ قاتىن الۋ، امەڭگەرلىك سياقتى قىلمىستاردى جويۋ.

2. كەڭەستەرگە تاعى باسقا تۇرلى سايلاۋدان قويىلاتىن ۋيىمدارعا ايەلدىڭ ارالاسۋى، كەڭەستىڭ تاعى باسقا ۋيىمداردىڭ مۇشەسى بولعاندا ايەل ەڭبەگىن كورەك.

3. ساۋاتسىزدىقتى جويۋ جانا ايەلگە وقۋدىڭ قانداي ماڭىزى بار.

كوپشە ايەلدى، ەڭ الدى مەن مالاي ايەل، كەدەي ايەل، ورتا شارۋالى ايەلدى كوبىرەك كىرگىزۋگە تىرىسىپ، جينالىس ۇيعارىلسا ايىرىقشا نازار سالۋ ٴتيىس. سول بولىستىڭ بارلىق ۇكىمەت قىزمەتكەرلەرى كەڭەس مۇشەلەرى، جاردەمشى كوميتەتى مۇشەلەرى تاعى باسقا ۋيىمداردىڭ مۇشەلەرى دە جينالىسقا كوبىرەك قاتىسۋى كەرەك؛ مۇمكىن بولعان جەرلەردە جينالىسقا قامقورلىق كوميسسيالارىن دە ارالاستىرۋ كەرەك. ۇكىمەتتىڭ، ۋيىمدىڭ ايەلدەر بولىمدەرىنىڭ قىزمەتكەرلەرى جينالىستى وتكىزۋ ٴۇشىن ەسكە شىعۋلارى كەرەك.

جينالىستا سويلەنەتىن باياندامالاردىڭ 3 تۇرلى تورلاۋى وسىمەن قوسا جىبەرىلەدى.

قوسىمشا ماتەريالدار ازىرلەپ تاعى باسقا باسپا سوزى ارقىلى جىبەرىلەدى.

قازاقستاننىڭ ايماقتىق پارتيا كوميتەتىنىڭ قاتىنسى - جيگارىن.

ايماقتىق ايەلدەر بولىمىن مەڭگەرۋشىنىڭ ورىنباسارى - اريق قىزى.

سالعانى كورى، ارتىق سالىق تولەپ، يا جەڭىلدىكتەر مەن پايدالانا المي، قوزعالىپ وتىرعاندىعى جەتپەي كورىنۋى. كەيى ٴبىر ورتا شارۋالارعا سىرتىنان ٴبىرتالاي ارتىق جارىلىپ، اياعىندا سولى دا تولەيدى.

مۇنداي ۋاقيعالاردىڭ كوبى ٴىس جۇرگىزە بىلمەي تەكسەرىلىپ الىنعانى. الە ەندى، بىلمەي النعانىن شارۋا سالعا قاراپ وتىرسا، بىلىمسىز شارۋا سالىقتان ٴبىر نەشە ساعىن سوم كەمىدى، ونىڭ ۇستىنە قاتىسقا جەڭىلدىكتەر، مالياتتار بەرىپ وتىر. مىنە وسى جەڭىلدىكتەر مەن تولىق پايدالانىپ، قالىپتىڭ ازى دا مەسەپ وتىرۋ ٴۇشىن بولىس تۇشىندە سالىق كوميسسياسى قۇرىلعالى وتىر. شارۋا سالىقتىڭ كەمۋىنە بۇل كوميسسيانىڭ ستەيتىن سىرى كوپ: كوميسسيا بولاتكوم ٴتور اعاسىنىڭ اعالىعىمەن جينالىس جاساپ وتىرماق. كوميسسيانىڭ ايىرىقشا قاراپ تەكسەرىپ وتىراتىن جۇمىستارىنىڭ نەگىزگىلەرى تومەندەگى:

1 - سالىقتىڭ ەكىنشى كىتابىنا پەشەلەگەندىڭ تەكسەرۋ سەبەپ الىپ سالىق سالعىسىن بىلقىلاۋ.

2 - قوعامنىڭ بەرىپ وتىرعان ماۋلەت، جەڭىلدىكتەرى مەن بۇقاراسى پايدالانۋ.

3 - ارتىق، يا كەم سەبەپكە السىن مال، ەگىنشىلەردى قورعاسى مەن تەكسەرىپ تۇسكەن ارىز-شاعىمداردى تەكسەرىپ، تولىق جاۋاپتارىن بەرىپ وتىرۋ.

4 - سالىقتىڭ كورسەتىلگەن مەزگىلدە تولەۋى جانا ۋاقىتىندا جينالۋى.

5 - كۇن بۇرىن بۇقاراعا سالىق ساياساتىندا تۇسىندىرىپ، ماقالالار جازۋ ٴىسى. سالىق كوميسسياسىنىڭ ستەيتىن الداعى ستەرىنىڭ نەگىزدەرى وسى. مۇنان باسقا كۇندەلىك ومىرگە بايلانىستى ستەردى دە ستەپ وتىرماق. بۇل كوميسسيا سالىق تۇسۋى باستالعاننان قاشان ٴبىتىپ بولعانشا ٴىس ستەمەك.

ۋيكەن جەلدەردە مۇسەلىپتەردىڭ جۇمىسى بىتەلەردە كەشىككەن بولسا، ەندى مۇنان بىلاي سالىق كوميسسياسى ولداي ەسكى ادەتتەردى جويىپ، الىق بۇقاراعا تۇزۋ مۇشەلىكتىڭ ورنىنا قانى قىلماق.

مىنە ەكى جەمىستى كوبەيتكىن كوركەمىن تەسكەن، قۇرىلعالى وتىرعان بولىستىق سالىق كوميسسياسىنىڭ كۇلتەسى.

جولسىبەت ۇلى.

تاعى دا بولىستىق سالىق كوميسسياسى تۋرالى.

بۇرىن ول ىشىندە، بولىستىق سالىق كوميسسياسى بولماي ۋيەزدىك، گۋبەرنيالىق سالىق كوميسسيالارى عانا بولدى. سالىق كەزىندەگى بۇقارانىڭ ارىز-شاعىمدارى مەن، كوبى مەن تارالىپ تەكسەرىلمەيتىن. وعان سەبەپ: ۋلىستىڭ قالاعا شالعايلىعى، قاتىناستىڭ قاتارلىعى ٴبىر بولسا، ەكىنشى جاعىنان بۇقارانىڭ كوپشىلىگى ارىز بەرىپ باسىن قاتاتقا

كەڭەستەر وداعىنداعى ەڭبەكشى تاپ جازۋشىلارى ۋيەمىنىڭ سانا (يدەولوگيا) جانا كوركەم ٴسوز تۋرالى جوباسى.

1. تەڭسىزدىك بولىن تۋعان توڭكەرىستەردىڭ داۋىرى، تاپتا بولىسكەن الەمدەگى جويىپ، تاپسىز الەۋمەت كەرەگىنە الەۋمەتىن جاساۋىن كورسەتەدى داۋىر. بۇل داۋىر جەڭىستەگى بولعان وكتيابر توڭكەرىسىنەن باستالىپ ەڭبەكشىلەر تابىنىڭ اكىمشىلىگىن-كەڭەس وكىمەتىن ورناتتى.

ەڭبەكشى تاپ وسى اكىمشىلىكتى بەرگەنگە باسشى بولىپ، الەۋمەتتى جاڭادان جاساپ، تەڭسىزدىك جولىنا سالىپ، جەڭىۋشىلىككە كىرىسىپ وتىر.

2. ەڭبەكشى تاپتىڭ بۇرىنعى ۇستەم بولىپ اكىمشىلىكتى جۇرگىزگەن بايلار تابىن جەڭىپ الىپ سويلەپ، شارۋاشىلىق جۇمىستارى ورنىندا ەڭبەكشىلەر تاپ توڭكەرىستىك اكىمشىلىك قولداسىن قولداعانىن بولعان مەن، تەرشىلىكتىڭ باسقا ورتالاردا جاقسا ۋاقتىندا ٴالي دە بۇرىنعى بايلار تابىنىڭ بولعان شىعا الماي جۇر.

تاپ سوعىسى بەلگىلىدەن كەيىن شارۋاشىلىق تۇزەۋ مايدانى تۋعان سوڭ، ونىڭ ٴبىلىم مايدانى تۋدى.

شارۋاشىلىقتىڭ جاڭا ەكونوميكالىق (نەپ) جۇرگىزىلگەننەن سوڭ بۇل ونەر - ٴبىلىم مايدانىنداعى مادەني وتە كۇرەسى، ونىڭ ىشىندە جاڭا باستالىپ، شارۋا جوعارلاتۋ مەن بىرگە ونەر - ٴبىلىم مايدانىندا ٴتۇرلى جەردە جانالىپ بايلار تابىنىڭ ىزاسىن ەڭبەكشىلەر تابىنا قول قويا باستادى. مىنە

ۋساقتاي مەشەۋ، قانىبولى ەڭبەكشى تاپتىڭ قازىرگى زور ماسەلەلەرىنىڭ ٴبىرى ورنىنىڭ تاپ، نەرىن، تاپ ادەبيەتىن جاساۋ.

الەۋمەتتى بۇقارالىق تاربيەلەۋ بەرەتىندە ادەبيەت زور قۇرالدىڭ ٴبىرى.

3. ەڭبەكشىلەر تابىنىڭ ادەبيەتىن تۋعىزىپ ونى وركەندەتكەن وكتيابر توڭكەرىسى. ايتقان مەن دە، ەڭبەكشىلەر تابىنىڭ ونەرى - بىلىمى كەم بولعاندىقتان، بىلعا تالاي زاماننان ەلىت-اكى، ونىڭ ۇستەم بولىپ كەلگەن، توڭكەرىس تابىنان ۋاقىتتاردا جوعالى - ازىرگە دەيىن الدەقاندا بايلار تابىنىڭ ادەبيەتى ەڭبەكشىلەر تابىنىڭ ادەبيەتىنە قاراعاندا بوسپاعاي قالدى. بۇدان بىلاي دايىندالىپ جۇرگىزۋگە مۇمكىندىك بار.

ونىڭ ۇستىنە ەڭبەكشىلەر تابىنىڭ ادەبيەتىندە توڭكەرىستىڭ - ۋلتتىق باعىتتى كەڭەستەر تابىنىڭ ىقپالى جۇرەدى بۇيىرعا ٴتىپتى مۇمكىندىك بولادى.

مىنە وسىنداي رەتتەر بولعاندىقتان، ەڭبەكشىلەر ادەبيەتىندە ماڭىزدى، ٴمانى يدەولوگيا ماڭىزدى رەتىندە «الاش» ميراتىن كادىمگى ٴبيلدى. كازىردە كوبىنەسە سولاي بولىپ كەلەدى.

4. بۇل كۇنگە جالپى دەيمىن كىلى راقىز مەن، جارىلقاعاندا جەكە ساياساتىنىڭ باستالۋى مەن ٴار ٴبىر رەتتە، سەزىمدىك قۇرالدارىن تەڭسىز جاعدايىنا اسىرعانى. ورتالىق پارتيالىق قاتاڭ ەڭبەكشىلەردىڭ ارالاستىرىپ ٴتۇرلى ۋلتتىڭ ۇرىسپ،

تارتىپتى، ٴتاربيە كەلتىرىپ، تارىيحتا جۇرگىزۋگە قارسى.

ەڭبەكشىلەر ادەبيەتىندە ايتىپ، ٴبىر بەلگىلى تارتىپكە قويۋعا امالىن تۋدى.

5. جالپى كەڭەستەر وداعىنداعى ەڭبەكشىلەر جازۋشىلار ۋيەمى (ВАПП) ورىستا ۋيىمداسىپ ٴىستەپ وتىر، ەڭبەكشى تاپتىڭ ٴبىر بولىمى ۇلتشىلدىق ىرىمدارىمەن جانا دىنيەلى تانىمدى.

جالپى كەڭەستەر وداعىنىڭ ەڭبەكشىلەر جازۋشىلارى ۋيەمىنىڭ وسىنداي ماقساتى: ەڭبەكشىلەر ادەبيەتىنىڭ بۇدان بىلاي ٴوسىپ كەڭەيۋى، ٴۇشىن ٴبىر تارتىپ جاساۋ، بۇل ماقساتقا جەتۋ ٴۇشىن ەڭبەكشى ادەبيەتشىلەرىنىڭ سوزدەرىن ٴوز رەتىندە جالپى ەرىكتى جۇرگىزۋ كەرەك - دەيدى.

ولداي جوبانىڭ ايقىن ايتىلعانى، ايقىن مۇمكىندىگى تاربيە. ٴىس جۇرگىزۋ، يدەولوگيا مايدانىندا ٴبىلىم الىپ كەلۋى. سوندىقتان جالپى كەڭەستەر وداعىنىڭ ەڭبەكشى جازۋشىلار ۋيەمى ٴوزىنىڭ اركەتتەرىنە ٴتىستى نەگىزىنە مىنا تومەندەگى ۋاعىزدىلاردى ۇستانادى:

6. تاپتىڭ الەۋمەتتىگى، تاپتىڭ قازىرگى كوركەم ادەبيەتى ٴبىر تاپتىڭ بەلگىلى ماقساتىنا جەتۋ جولىندا قىزمەت قىلادى. تاپ ارتىلى عانا. جالپى ادام بالاسىنا قىزمەت قىلمايدى. سوندىقتان ەڭبەكشى تاپتىڭ ٴوزىنىڭ ىرىسىنىڭ تارتىبىن ٴوزى كورەدى، كىلەمشىل الەۋمەتتىك جاعدايىن كۇيكى مىقتىلى قاراي تارتىپ بەرىپ، ۇلتتىق بەرگەن ادەبيەتتى ەڭبەكشى تاپتىڭ ادەبيەتى بولىپ سانالادى.

7. ەڭبەكشى تاپتىڭ اكىمشىلىگىنىڭ ۇلعايىپ ٴنىپ، كىلەمشىل الەۋمەتتىك بەت الىپ بارا جاتقان داۋىردا ەڭبەكشى تاپتىڭ

قازاقستان قالىق كەمەسارلارى كەڭەسىندە :

جۇرت سالۋ كامىسيەتى .

قازاقستاننىڭ جاڭا استاناسى قىزىل وردادا جاساعان جۇرت سالۋ ىسكى جۇرتتاردى جالعاۋ ىسىنە جەتەكشىلىك قىلۋ ۇشىن جانا وسى جۇمىستا دەگەن قاراجاتتى ۇنەمدەپ ىر جەردەن جۇمساۋ ۇشىن قازاقستان قالىق كەمەسارلارى كەڭەسى جانىنان «جۇرت سالۋ كامىسيەتى» جاسالاتىن بولدى .

كامىسيەت ۇيور اعاسىن قازاقستان قالىق كەمەسارلارى كەڭەسى تاعايىندايدى ، باسقا مۇشەلەرى مامىلەكەت جوسپارشى كەمىسيەسى ، اتشا كەمەسارىيەتى ، جۇمىسكەر - قارا شارۋا باقىلاۋ كەمەسارىيەتى ، ىشكى ىستەر كەمەسارىيەتى ، جالپى رەسپۋبلىك كامىسيەلەر ودافتارى ، ورتالىق كەڭەسىنىڭ قازاقستانداعى بيۋراسى ، مامىلەكەت قاۋىپسىزداندىرۋ مەكەمەسى وكىلدەرىنەن بولادى .

كامىسيەتتىڭ جۇمىس ىستەپ وتىراتىن 5 كىسىلىك مەكەمەسى بولادى .

جەرگىلىكتى قاراجاتتى مولايتۋ .

بولىس بيۋدجەتتەرىنىڭ كىرىسىن كەمىتپەي ارتتىرۋ ماقساتىمەن 1925-1926-نشى جىلدىڭ شارۋا سالىعىنان 45 پىراتسەنت (ول 3 ميليون 324 مىڭ 642 سوم بولادى) جەرگىلىكتى قاراجاتقا بەرىلسىن دەپ قاۋلى قىلدى . وسى قاۋلىنى بەكىتۋ ۇشىن رەسمي تۇردە رەسپۋبليكەسىنىڭ قالىق كەمەسارلار كەڭەسىنە جىبەردى .

رەسپۋبليكەنى اۋدانعا ءبولۋ قىزمەتى .

قازاق رەسپۋبليكەسىن اۋدانداۋ قىزمەتىن مامىلەكەت جوسپارشى كەمىسيەسى قولىنان الىپ ، قازاقستاننىڭ ورتالىق ماتاق كەڭەسىنە بەرىلەتىن بولدى ، جوسپارشى كەمىسيە جۇمىستا جۇرتتان جەتەكشى بوپ ۇسىنادى ، اۋدانداۋ شارالارىنىڭ جۇزەگە شىعۋىن باقىلاپ وتىرادى .

قوستاناي گۋبەرنەسى ۇزىلدى .

قوستاناي گۋبەرنەسى ونىڭ ىشىندەگى 4 ۋيەز (قوستاناي ، ۋرىتسكي ، پەتروپاۋ ، دەنيسوۆ ۋيەزدەرى) ، 46 بولىس ايىرىلسىن ، ۇيەزدىڭ ءبارى ءبىر عانا قوستاناي ۋيەزى بولسىن ، 46 بولىستىڭ ورنىنا 26 بولىس بولسىن . قوستاناي ۋيەزى ۋاقىتشا قازاقستان ورتالىعىنا تۋرا باعىنسىن . قوستانايدىڭ قاي گۋبەرنەگە قوسىلۋى ازىرگە اشىلماسىن ، ونى مامىلەكەت جوسپارشى كەمىسيەسى قايتادان قاراسىن - دەدى .

كەمەسارىيەت القالارىن تاعايىنداۋ .

جۇمىسكەر قارا شارۋا باقىلاۋ كەمەسارىيەتىنىڭ القاسى مىنا كىسىلەردەن تاعايىندالدى :

پاشين - قالىق كەمەسارى ،
ىبىرا ۇلى - كەمەساردىڭ 1 نشى ورىنباسارى
كاداك - « 2 نشى »
قارگەلدين - القا مۇشەسى
مۇقانبەت ۇلى - « »
ايزەنبەرگ - « »
شيستوروف - « »

دىن سالاۋاتى كەمەسارىيەتىنىڭ القاسى - 1) شامەن (كەمەسار) ، 2) شومبال ۇلى (كەمەسارىيەتنىڭ ورىنباسارى) 3) قوسشى وداعىنىڭ مۇشەسى ، پارتيادا جوق ءبىر قازاق ، 4) قۇلشولار ۇلى ، 5) بەلەكوپ . قازاقستاننىڭ «ءارى - دارىگەر ساۋداسىنىڭ باستىعى قۇلشورا ۇلى بولدى .

تىلشىلەر قاتى

اتباسار جارمەڭكەسى

(ءوز تىلشىمىزدەن)

اتباسار جارمەڭكەسى وسى ايدىڭ 23-ى كۇنى اشىلدى . جارمەڭكە ، بۇرىنعى جىلدارعا قاراعاندا ، كوڭىلدى بولىپ وتىر دەگەن ءسوز بار . اتباسار ماڭايىنداعى ەلدەردىڭ ادامدارى 4-5 كۇن بۇرىن كەلدى . السانى ەلدەردى 23-ى كۇنى كەلەدى دەسىپ ءجۇر . قالادان جارتى شاقىرىمداي جەرگە ءجۇز شامالى قالىپ ءۇي تىگىلدى ، ەلدەن كەلىپ ءۇي تىگە كەلەتىندەر بار .

مالدىڭ باعاسى : قوي 10 سوم ، ورتاشا تۇعىراق 70 سوم ، تۇيە سيىرلار 50-60 سوم .

ۇيۇ كوتەرىلمەستەن بۇرىن كەلگەن مالدارعا بازار ورنىنا الشا الىپ باسىپ ءدى ، ورنىندە جوعارعى ورنىنان تومەنگى كەلىپ اقشا الىنباتىن بولدى .

قوستاناي ، قورعان تاعى باسقا جەرلەردەن مال جيناۋشىلار كەلدى ، جارمەڭكە بازار بولىپ سوزىلاتىن ءتۇرى بار .

تىلشى

ءارى - سارىنىڭ قۇرالى بولىپ وتىر

انۋلا ۋيەزىندەگى كوشپەلى اما ەلدەردىڭ انۋلا قالاسى مەن قاتىناسى وتە قيىن . ءتۇرلى جاردۋشىلىق جۇمىستارىندا كوبىنە ەلدەرى گۋبەرنەنىڭ قالالارىن ەل الىس - بەرىس ىستەيتىن مەرتەبەدە ءبىر ەبىرايى اۋليە اتا ءبىر ەبىرايى تۇركىستانعا قاراپ دەپ ءجۇر . سەكە ەس جۇزىندە شەك جوق . الىس - بەرىسى تۇركىستان قالالارى مەن بولاسا انۋلاعا قاراتىلىپ بولعانداعى ەس جوق مە ءتۇرلى تيىمسىزدىكتەر بولىپ وتىر :

قاتىناس قيىنداعى ۋيەزدىڭ قالالىق السانىنان ءتۇرلى ساباسى - قارلىق جۇمىستارى ، شارۋاشىلىق ۋەلايەتىن اشۋ مەكەمەسى جۇمىستاردىڭ بۇرىنعى السان جوق . ۇرلىق ، زورلىق ، بارىندا مەكەمەسى جۇمىستا باسىنان جوق ، بولىستىق اتكومىنەن ۋيەزدىڭ قالا مەن جانىنا ءبىراق تيەدى . اق بول كورەي ، وتىرعاننان ەس جوق كورىپ قىسىرانىڭ كۇيىنىڭ ءارى - سارىنىڭ قۇرالى كەلەدى بولادى . ەلگە ەگىلىپ ءبىر جونىندە قالاردان ءتۇرلى سوزىلادى . بەيسەن ۇلى سارسەن

سۋ ساتىلۋعا اينالدى .

(تۇركىستان ۋيەزى) .

شىلىك بولىسىنداعى 700-دەي ءۇي قازاق بوگەن وزەنىنىڭ ەكى جاق بەتىنە ديقانشىلىق قىلىپ وتىرادى : بۇل وزەن كوكتەمدە قارسۋىمەن تاسىپ ، جاز بولعاندا قاراي تارتىلىپ قالادى . وزەننىڭ ەكى بەتىندە ارىق بار ، بۇل ارىقتاردا اق بولاتىن تاي مەكەمە ەكى ورتالى ال بار ، اق بولاتىن ەنشى تومەن جىرعا بەرىلمەي زورلىقشىلار ، ونىڭ بولىپ سۋعا تالاسىپ

جەرلەرىنىڭ سۋىن ءبىرى جەردەن الەدى . ەكى ورتا ارالىقتاعى سۋالارى جۇزەگە كەلەدى ءتۇرلى كەلەمدەر سۋسىز قالادى . بۇل قالىپ - بىلىمسىز بولعان ، تاقار كەلەر ورنىنا جالعا 100-200 سومعان بايمەنشى بولىپ ءوز مۇلىكتەرىن وزدەرى سالىپ ىشكى . جەرگىلىكتى كەڭەس ورىندارى مۇنداي ورىنسىزدىكتەرگە اما تاز جالعاسۋلارى تەرگەپ بولار دەيمىن . اشىربەك ۇلى .

ادەبيەتتى تاپ ادەبيەتى بولىپ تۇرىپ ، سول ەڭبەكشى تاپتىڭ قۇرالى ، ماناعى سەزىمىن ارمان ەتەدى ، ادەبيەتتىڭ باسقا تاپتاردان ۇلىس قىلعان ءبۇرتى بار ادەبيەتتى ايىرىپ اۋداندىق ارقىلى باسىپ شىعارىپ ، الىپ قىزمەت ەتپەيدى .

9. ەڭبەكشى تاپتىڭ ادەبيەتى بايلار تاپتىڭ ادەبيەتىنە قارسى ايىرىلىپ شىعادى ، بايلار ادەبيەتى ورنىنا تاپتىڭ ەمەس بىرگە ولتۋرگە بەت الىپ تۇرعان جەرلەپ سىلكىپ ءداۋىر قىلۋ مەن بويالادى ، جەمىسسىز حالق ەڭبەكشى ۇعىمى ءدىل بولشەك كىتۋ مەن ۇعىمى شىرالدى ءبىر مۇددەسى مانا ماقسات قىلادى .

ەڭبەكشى تاپتىڭ ادەبيەتى ەڭ الدىمەن ەڭبەكشى تاپتىڭ ادەبيەتى ءوزىنىڭ جۇمىسشىسى ، ەڭبەكشىلەرى ، تۇڭعىش ادەبيەتى ءالەمدى دۇنيە تانۋى بولادى .

جالپى ساۋىرىنىڭ ، زامان ءارقالى ، ەڭبەكشى تاپ جاڭا جالعاستارى ، ەتكەن كەزەڭنىڭ تۇڭعىش قىسىلىپ الادى ، ەڭبەكشى تاپ بەرەكەلى ، الىستاعىسى ، تاپتىڭ ورنى ەڭبەكشى الادى .

ارينە ، سولاي بولعان سوڭ ەڭبەكشى تاپتىڭ جالپى جاڭا تۇرمىسى ، جاڭا مادەنيەت ، تاۋلى تۇرمىسى جالعاسىپ قاتىناس جازۋشى ماناعى ەڭبەكشى تاپتىڭ جازۋشىسى بولادى .

10) الەۋمەت الدىندا ەڭبەكشىلەر ادەبيەتىنىڭ شىعارۋىنا ءبىر مىنداي بۇل ادەبيەتىنىڭ الدىندا قازىر ءبىر تۇلعا ءمانى كوتەرىلىپ تۇر . ول ماقساتقا تۇسىرىلەدى ، ەڭبەكشى تاپ ادەبيەتىن قۇرۋدا ...

داۋ سۋىرىپ ساندار جالعاسپاي ، زور ما كەزدى ، ماعىناسى سۋىرىپ شىعارىپ ...

جالپى كەڭەستەر وداعىنداعى ەڭبەكشى جازۋشىلار ءتىپتى بۇل ماسەلەنى ورىنداۋدى بىلمەيدى . سوندىقتان جالپى ەڭبەكشىلەر ادەبيەتى ، جازۋشى ادامنىڭ ءوزى ماعىنالى كوركەم سەزىمى ، كوپشىلىككە جاقىن ، قالىڭ ادەبيەت ، تىڭ وي قالىپتاسۋى بولماسا ، ماقساتقا جەتۋ قيىن ، باسقالارعا اۋداراتىن قيماتى بار ، ادەبيەتتى ءوزىنىڭ سۋرەتتەۋ قۇرالى ارقىلى ەلگە جەتكىزۋ جۇمىسى تاعى بار .

مىنا ۇعىمى مەن ناقتى جازعان سۋرەتتەردىڭ ماعىناسىنداعى ارتىق نەلەرگە جاپىراقتار كوركەم سۋرەتتەلىك قۇرال ىستەيتىن ، جۇمسالۋ جوسپارىن ەتۋ الادى .

10. ەڭبەكشى تاپ ادەبيەتىنىڭ ، ماعىناسىنىڭ ءوزىن كوركەم سۋرەت تۋىندىسى ، ءوزىنە ءتان ماقسات تۋعىزادى . مازمۇن ماقساتى تۇڭعىشتىعىمەن سول مەن ءوزىن سول ماعىنا ارقىلى سۋرەتتەپ شىعادى .

11. قازىرگى كوشپەلى داۋىرىندەگى تاپ قۇرىسىنىڭ تۇلعاسى ، بولعانى ، ەڭبەكشى تاپتىڭ جازۋشىسى تۇراتىن تۇرعىلاردىڭ قالىپتاسىپ ، جاپپاي ەكپىنى كورىندى . ەڭبەكشى تاپ جازۋشىسىنىڭ الدىندا بۇل كۇنگە شەيىنگى ەسكى ادەبيەت تاريحىنىڭ قارا ءسوز ، ولەڭ جىر رەتىندەگى جالعان ءمۇشەلەرىن پايدالانا تۇرىپ ، ماسەلەسىز الەۋمەت قۇرۋ ، سوندىقتان سۋرەتتى نەمەسە ءبىر ءتۇرلى جانا كوركەم مازمۇنىنىڭ سوقپاقتى مەن كەنە بەرەتىن ، ءتۇر مازمۇنداعى جاڭالىق باسقالار ، بۇرىنعى بايلار ادەبيەتىنىڭ

ادەبيەتىنەن ارتىق ، جاقسى . ادەبيەت ماعىناسىنىڭ سىرتقى بەلگىلەرىنە جانا قاراپ جەتكىلىكسىز نۇرلى قيالداعى ادەبيەتتىڭ جالعاسۋ تۇلعاسىنا كورسەتۋ بولادى .

12. بۇرىنعى ۇلگىدەن جوعارى كەتكەن تاپتاردىڭ داۋىرلەرىنەن ءۇزىلىپ قالعان ەكىنشى تاپتىڭ ءبىر ۇلگى ادەبيەتىنىڭ ۇلگى مازمۇنىن ، سول بايلار ادەبيەتىنىڭ ، زامان زاڭدىلىقى ادەبيەت ءتۇرى ، ءتۇرلى بولعانى ، زاڭعا بەكىتىپ بەرەدى . ول ءبۇلىنىپ كەتكەن زاڭداردىڭ ءبىر بەلگىلى ءتۇرلەرىن مەڭگەرىپ قالىپ ، ءوزى ورنىنا ۇلگى قاراستىرىپ ءوزى دەيمىن قويعان جوق .

مىنە بايلار تاپتىڭ ماداني ادەبيەت مۇرالارى ، ەڭبەكشى تاپ ادەبيەتىن ءوزىنىڭ الدىندا ءتۇسىرىپ الىپ كەتۋدە ، ءتۇزىپ كوپ ، سوندىقتان ەڭبەكشى جازۋشىلار بىرىنشى تۇرعىدا ءتۇرلى كەزەڭدەرى :

ا) جالاتىن ءسوزۇرىنىڭ ءوزىن باسقا ۇيرەتىپ ، ۇلاتتى بولعان ، كەڭىستى وزىندىك قۇرالدا (ساندا يزم) قارسى ، كورمەگەن بولىپ ، كەتىنە شىعارىلاتىن سۋرەت ادەبيەتتىڭ الدىندا تاعى دا ءۇسىمە الەۋمەتتىككە نەگىزدى مازمۇنى قاراي بولىپ ، ءتۇسىن قۇرۋ كەرەك .

ب) ءسوزدىڭ ءوز باسىن عانا بولىپ الىپ ، تۇرمىسقا ولشەپ كورۋگە كەلىپ سوڭى عانا قالىپ ، ۇلكەن كەڭىستە قارسى ، ىزدەنە جازۋشى ، كوركەمدە ، الەۋمەتكە ەش ءبىر قانداي جوق ، ءسوزدىڭ ءوزىن عانا قۇراپ ، ۇلكەن كوركەم جالعاسپا ءتۇرىسىن (فورماليزم) كوركەم ءسوزدىڭ ولشەۋى - ءتۇرى كوپ ماعىناسى قاراي

بىرگە ءۇندەسە جالعاسىپ ماعىنا بەرە بىرگە دەيمىن تۋعان .

ت) بايلار تاپتىڭ ازعان زامانىندا شىققان تۇرلى قيال مەن ، ولەڭ ، ديبدا ءۇيىندە قالعى .

كوركەم سوزدىڭ ءتىپتى ءتۇرى جالعاسىپ ماعىناسىن بەرۋ ، ولە - ءتىرى كورۋ مەن بىرگە شىعارۋ قۇرالى ، كوركەم سوزدىڭ قۇرالى مەن ، كورسەتۋ ، الادى ، مال ماڭىنان وزگەرتەتىن قاراي ، ولەڭ ، ورتالىعى - ءبارىن ءتۇرلى مەن العاشقىدا كوركەم ءسوزدىڭ تاريحى ەڭ زور ەكەنى جەتۋگە بولادى .

13) سوڭى مەن ەڭبەكشى جازۋشىلار ۋيەزىمەن ماقساتى بايلار تاپتىڭ ادەبيەتىن الەمى ەڭبەكشىلەر ادەبيەتىندە ءالى ءتۇرلى بولىپ كەلگەن ءمۇشەلى ، ءمۇ ، ەسكى ادەبيەت مۇرالارىن ەڭ جۇزىندە ءۇيرەتىپ الىپ جاڭا ماقالالار مەن ءمۇشەلەرىنىڭ بەلگىلەرىن ، تىلدەرىن قاراستىرىپ ، جاپپاي ەڭبەكشى ماعىنا ، ەڭبەكشى تاپ ماعىناسىن كەرەك . بۇرىنعى ادەبيەتتىڭ كوپ تاجىريبەسىمەن قازىرگى ەڭبەكشىلەر ادەبيەتىن جاڭا وي مەن ماقساتى ، ماعىنا مەن ورتالىعى ، ەڭبەكشىلەر ادەبيەتىنىڭ ءتۇرلى بەرىكتەن تۇلعا جاڭا ءمۇشەلى جارالادى .

ساكەن (سەيفوللا ۇلى)
بەيىمبەت (مايلى ۇلى)
ابدىراقمان (بايدىلدا ۇلى)
جولدىباي

وقىۋ جۇمىسى

قىزىل وردا ۋيەزىنىڭ اعارتۋ ءىسى

ۋيەزدە بيىل 18 مەكتەپ، 8 مۇعالىم بار ەدى، ونىمەن بالالاردىڭ سانى 1820، بالالاردىڭ 420-ى مەكتەپتە وقىدى. قىزىل وردا ۋيەزىندەگى جالپى وقۋ جاسىنداعى بالالاردىڭ ٪7-ى عانا وقىدى.

13 ساۋاتسىزدار مەكتەبى بار. مۇنى بىتىرىپ 600 ساۋاتسىز ساۋاتتاندى. جاز كەلىپ جۇمىس مەن اۋرە بولىپ، وقۋشىلارى بولماعاندىقتان، ءار بىر ولكەدە مەكتەپ جابىلىپ تۇر. ەلى جيىرما مۇعالىم 30 مەكتەپ اشىلۋعا تالاپتى اعارتۋ بولىمىنەن ولكەدەگى ينسپەكتور جاۋابىن بىلدى، بۇل اشىلعان مەكتەپتەر قانشالىق ساۋاتسىزدار ءۇشىن دە وقۋ بولادى.

جاڭا اشىلاتىن مەكتەپتەرگە وقىتۋشىلار دايارلاۋ ءۇشىن اشىلعان ءۇش ايلىق كۋرستا 60 ادام وقىپ جاتىر. وقىتۋشىلاردى دايارلاۋ كۋرسى بىتكەن سوڭ، بيۋرتەنى دايار مۇعالىمدەر مەن قامتاماسىز ەتىپ جىبەرىپ، 1-شى اۋىلدا وقۋ باستالادى.

قىزىلوردالارعا بەرەتىن اعارتۋ بولىمىنىڭ 4500 سوملىق قارىزى بار. ج.

ساۋات اشىلىپ جاتىر.

(ابدىلار)

ابدىلار ۋيەزدىك اعارتۋ كوميتەتى ملشەرى جىل ساۋات اشۋ جۇمىسىنىڭ ماڭىزدى بولعانىن ەسكەرىپ، بيىل 25 وردادا ساۋات اشتىرۋ وقۋىن ءداستۇر ەتىپ جاتىر. بىرىنشى ۋيەزدىڭ باستاپ بىرىنشى اۋىلدا جىبەرىلدى. ءار اۋىلدا 60 شاقتى ادام وقىپ، وقۋ ۋاقتى كۇنىنە 6 ساعاتتان. قارامات جاعىندا ساۋاتسىز بولىپ ايىرىپ جاتقان جوق.

اۋىلدىڭ ايالدا بولۋ جۇمىسىنىڭ بىرەۋلى جەمىستى بولاتىنداي ءۇمىت بار. م. كەلمەت ۇلى

قايسىسى راس؟

ۋيەزدىك باس گازەتتە بەرىلگەن جۇمىس پەن شالالاردىڭ قالىق اعارتۋ بولىمىنە كەلدىم. مەنىڭ بارعان كەزىمە اقىربەدەگى كوزدەرىنىڭ بولعانىن قالاسىنداعى ارى قاراعان كوزدەرىنىڭ وقۋ بولىمىنىڭ ءسوز ايتقانىنان:

مايىنىڭ 10-ى كۇنگى ... ءنشى نومىرلى قالاسىنداعى بىلمەرىن ىزدەۋگە قالالاردا سەرگەردەگى ساۋاتسىزدىق جويىلۋ مەكتەبى 10-ى ايدا مايدىڭ 3-ىندەگى ... گورلى قالاسى قالاعانىزدا ساۋاتسىزدىقتى جويۋ مەكتەبىنىڭ اشىلعانىنا 8 دەيمىز. قايسىسى راس؟

ۋلى وقىتۋشى توقتامىستىڭ 10-ى جىلعى تىرىسىندا ...ىندىقتان سوڭعى ىسىنەن ءدال ساتىلىپ ... ساۋاتسىزدىقتى جويۋعا بەلسەنىپ كىرىسۋ ... ساۋاتسىزدىقتى جويۋ مەكتەبى. ولاي بولسا ۋيەزدىك اعارتۋ بولىمىنىڭ بۇل مەكتەپكە لايا قازار سالعانى كەرەك. كۇن سايىن سالىپ بەرەدى كەن، ... ءىستىڭ بەتىن اشىپ ايتقاندا، جاۋاپ بەرگەن ەمەس.

كادەي قىزمەتشىسى.

ساۋاتتاندىرۋ مەكتەبى.

(تەمىر ۋيەزىنەن)

ورىنبوردان ... قازاق ينستيتۋتىنىڭ وقۋشىسى جولداس ەكىربايۇلى سول تەمىر ۋيەزى قازى-بەك بولىسى 3-ءىنشى اۋىلىنا ساۋاتتاندىرۋ مەكتەبىن اشتى. مەكتەپكە كەرەكتى قۇرالداردى ۋيەزدىك اعارتۋ بولىمى بەرگەن ەكەن، مۇعالىمگە قۇرال كەم. اسىرەسە كىتاپ جاعى جەتكىلىكسىز. مەكتەپتىڭ ... ادامداردان 80 وقۋشىسى بار. وقۋ 10-ىنشى ماۋسىمنان باستالدى.

... جەتكىلىكسىز بولسا ... ال وقۋعا ... .

... وقۋ قۇرالدارىنىڭ كەمدىگى ... وقۋشىلارعا ... بۇل ... بار.

...نشى.

* * *

(قار قارالىدان)

ءشات ەلىندە ءتىرى قۇرلار بار. ءار قاپتا ۋلار جومسىنىڭ مالى مەن قاماسىن اسراپ كەلەدى. بالالاش ماڭىندا ... دەگەن ورىستىڭ 18 ءىنشى جىلى ءۇش تۇيەسى جوعالىپ، بەرلىك اسكەرلەر دەپ تاپقان جوقتى دەگەن ... كەلەتىن تولەتتىردى. ءۇش تۇيەگە الماي 12 تۇيەنىڭ جارىم سومنان ... .

بۇرىن ... ءۇش تۇيەسىن الىپدار بەلگىلى كوبەي ... ماقاجان سادۋاقاس ۇلى، ايكەن قاسەن ۇلدارى ەكەن. كەدەيلەر ۇلاردان مالىن سۇراسا ... ءۇش تۇيەسىن كوبەي ... ۇرلايدى، كەدەي جۇزەلەر تولەيدى. شەنەلتان كەلگەن جۇزەلەرگە نە ورىستار، نە كوبەي بالالارى تەگىندەك بەرمەيدى. توقەنشى.

* * *

(ابدىلار)

كۇن شىعىس بولىسى 6-ىنشى اۋىل ارالاتى توكىش بەكتاس ۇلى، قاليجان شالكەي ۇلى دەگەن ەكى جاۋىز بار. مومىنداردىڭ مالىن ۇرلاپ كۇن كورسەتپەيدى. ۇرلاعان مالدارىنىڭ ءتۇسى-قىپىرى جوق. ءوزى مەن اۋىلداس اقىمەت بايسالباي ۇلىنان 3 جىلقى، 4 سيىر ۇرلاپ الىپ ولەر. قاسى سولدانادى تولىپ جاتىر. ءوزىنىڭ 40 ءۇيى بار دەپ ۇرلاردىڭ ۇزەرى ايتادى. ... بولىسىندا بىلى بولات جامان ۇلى مەن مال ... تۇرادى. كوكشە تاۋدا سولداي كەسەلدەرى كوپ.

كوزى كورگەن.

* * *

(قار قارالىدان)

... ولا ۇيەزى، قاراتايدى ەلىنىڭ ... بولىس بەلگىلى جەتكەر تورەنىڭ ... تۇرە بالاسى سۇلتان تورە، بەلگىلى ساكەرىق ... تورلان بالاسى بىمەندە جۇۋالەمەن تويلىعى مەن ۇرلىقتى ۇتەپ جاتىر. 1924 ءىنشى جىلى ارالىق كەلەسى ءشەبىپ، الولا ۋيەزى مەن قارا قارالى ۋيەزىنىڭ اراسىن ... ۇرلىق ... ۋاقىتتا الىپ كەتىپ ەدى. مىناۋ ەكەۋى ۇلى ۋاقىتى ... سترانى ... ... باسقادى. بۇل ءشەبىپ جاتقان ۇرلىقتارى دالالەدى.

الادى. توكەنشى.

* * *

(كەرەكەۋدەن)

كەرەكۋ ۋيەزى، مارالدى ەلىندە بەلگىلى جۋان قابان جالايتەن بالاسى ... ۋيەزدىڭ ... ... قالاسى، ... كۇنى سايلاۋ جۇمىسىندا جان ... قارا قالىقتى تارتىپ، ... بولىپ جاتىر. ... ايتادى: «مەنى بولىس سايلاعان ... جۇمىسكەرلەرىنە الدى بەرىپ ... ۇزىنا ... وزىنە بەرىلدى، مەنى كەدەيلەردى قوزعاۋ كەرەك دەگەن ويدا.

... بارىسىنىل جۋاندار قورتىلا ەكەن.

... .

جاۋاپتى شىعارۋشى: ... ۇلى بايمەنبەت
Нр. Редактор: Б. МАЙЛИН.

г. Кзыл Орда тип. Казгосиздата.
Уполн. Глав. № 48 Тир. 7000 экз.

قىزىل وردانىڭ قالا - ۋيەزدىك اتقارۋ كوميتەتىنىڭ ... قاۋلىسى

№55 قاۋلىسى

ۋيەزدىڭ 15-ى 1925 جىل.

ۋيەزدىڭ 17-ى كۇنى تاڭ ەرتەڭ (ساعات ٪5 دا) قارا-توعايلى ... قىزىل وردادا قازاقستان ۇكىمەتى كەلىپ كىرەدى.

... كەتپەۋ، جالپى مەكەمەلەرگە، ۇيىمدارعا، كەسىپ ورىنداعى، جەكە ءۇي قوجالارىنا بۇيىرىلادى: ۋيەزدىڭ 16-ى كۇنگى كەشتەن باستاپ تۇۋ ... بۇل مەندەتتى قاۋلىنى ورىنداماعاندار اكىمشىلىك جولىمەن جازاعا تارتىلادى. ... ورىنداۋدى باقىلاۋ ... مىلتىق ... باستىعىنا تاپسىرىلادى.

ۋيەز قالالىق اتقارۋ كوميتەتىنىڭ تور اعاسى - رۇستەم ۇلى.

جاۋاپتى حاتشىسى ءوشىن - ماتەن ۇلى.

قازاقستاننىڭ اكسيونەرلى ساۋدا قوعامى

«قازتورك»

ءتۇپ سوماسى 1 ميليون 900-مىڭ سوم.

باس كانتورى مەن مەكەمەسى قىزىل وردادا - كارل ماركس كوشەسىندە 28-ءۇي.

قازاقستاننىڭ بارلىق گۋبەرنيالىق قالالارىندا بولىمشەلەرى بار. ماسكەۋدەگى وكىلى نيكولسكي كوشەسىندە 4 - نومەرلى ءۇي. پابريك - زاۋىت نارسەلەرى مەن ساۋدا ساتادى: كەزدەمە، اياق-كيىم، تەمىردەن ... جاسالعان ءتۇرلى سايمانداردى، تەمىر، شاي، قانت، تاعى باسقا نارسەلەر ساتىلادى. ءوز ماگازيندەرىندە ساتىلعان نارسەلەردە بار.

قىزىل وردادا كوشىپ كەلۋشىلەرمەن ۋيەزدىڭ 11-ىنەن باستاپ كارل ماركس كوشەسىندە ورتالىق ۇلكەن ماگازيندە: ماسقاۋ تەرى، كەزدەمە، ورىندىق، ساۋىرى دەيىندە - باسقا ءتۇرلى نارسەلەردەن قالا اقشا الىم ساتىلادى.

قازاقستاننىڭ ءوز ... ساتىلعان نارسەنى ساتاتىن قىزىل وردادا ارالىق ماگازينىندە اشىلادى.

مەكەمەنىڭ بولىمدەرىنىڭ ادرەسى: «قازتورك»

جەر-سۋ كەمىسىرىنىڭ اۋىل شارۋاشىلىق سكلادىنىڭ

قازاقستان ايماقتىق كانتورى

«مەملەكەت سكلادى»

قازاقستان رەسپۋبليكەسىندە: قىزىل وردادا، ورىنبور، ورالسكي، كوستانايدا، سەمەي، كەرەكۋ، وسكەمەن، قىزىلجار، كوكشەتاۋ، اقمولا، اتباسار، دوستانايدا، ورال، جاقسى ... قازالى، كول ... بولىمدەرى بار.

اۋلىنە اينا مەن المادا، ماكتىر ورىنبور، سەمەي جانىنان اكسيونەرلى ... بار.

ءار ءتۇرلى اۋىل شارۋاشىلىعىنا كەرەك سايماندار، تۇقىم، قارا شارۋا مەن ەگىنشىنىڭ قولى ءتۇرلى قۇرالدارىن ساتىپ بەرەدى.

اۋىل شارۋاشىلىعىنا كەرەك سايماندار، ماشينالار، جاماۋعا كەرەك قۇرالدار ساتادى.

دىيىرمەن، قاسابا زاۋىتى، اۋىل شارۋاشىلىعىنا ماكىتەرلەرىن جۇمىسىنا ساتادى.

قارا شارۋا سايماندارى مەن تەحنيكا نارسەلەرى باعاسى ارزان.

اۋىل شارۋاسىنا كەرەكتى ماشينا-سايماندار دەكىرمەنپەن باس بەرىپ ساتادى.

امەريكا پەرمالارىنىڭ تراكتورلارىدا بار.

مەملەكەتتىڭ سكلادتاعى نارسەلەردىڭ بارىدە اۋىل شارۋاشىلىعى ءۇشىن.

اۋىل شارۋاشىلىعىنا كەرەكتى ماشينا - سايماندار 1-دەن 3-جىلعا شەيىن نەسيەگە ساتىلادى.

قىزىل وردادعى بولىمدە جاڭادان ساتىپ جاتقان زىلىرگە كەرەكتى سايماننىڭ ءبارى تابىلادى.

ادرەسى: قىزىل وردا، بازار كوشەسى، 4 №. جەر-سۋ كەمىسەريەتىنىڭ شارۋاشىلىق سكلادىنىڭ ايماقتىق كانتورى.

تەلەگرام ادرەسى: قىزىل وردا مەملەكەت سكلادى.